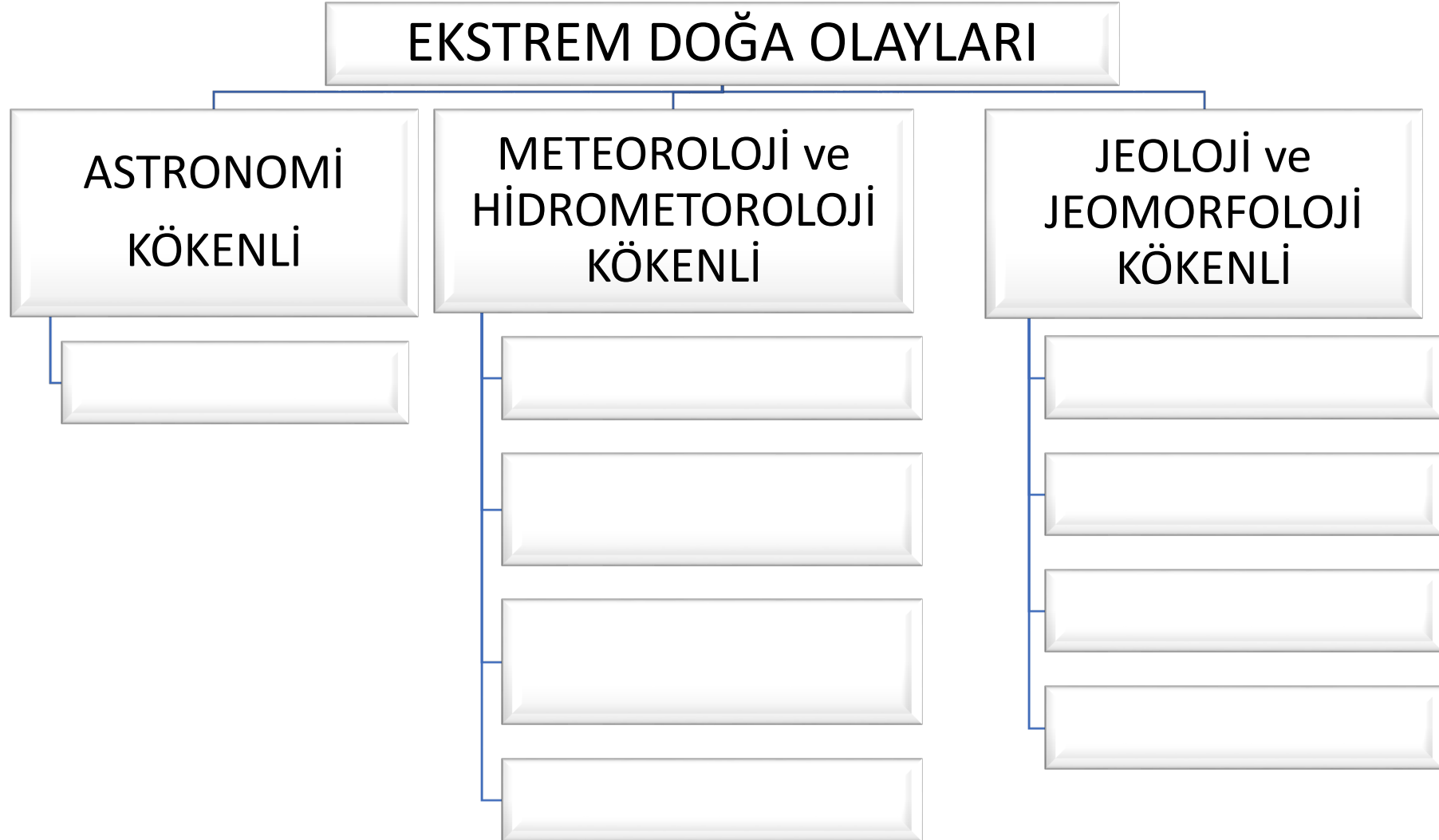

Soru 1

Ekstrem doğa olaylarının oluşum kökenlerine göre sınıflandırıldığı tabloya alt gruplarını yazınız.

Aşağıdaki kavramları ifadeler ile eşleştiriniz.

Soru 2

Soğuk Hava Dalgası

Fırtına

Uzay madenciliği

Kütle Hareketi

Yapay Zekâ

Kuraklık

İşlevsel Bölge

Saatteki hızları 62-117 km arasında değişen güçlü hava akımları	
İnsan varlığında gözlemediğimiz ve “akıllı davranış” olarak adlandırdığımız davranışları gösterebilen cihazlar	
Bir bölgedeki yağışların normal seviyesinin çok altına düşmesiyle toprak ile su kaynaklarının olumsuz bir şekilde etkilenmesi	
Ekonomik ve kültürel yönden yerel, bölgesel, ulusal ve küresel çapta diğer bölgelerle etkileşim gösteren alanlar	
Uzaydaki asteroidlerden maden elde etmeye dayalı madencilik çalışmaları	
Sıcaklık değerlerinin mevsim normallerinin altına düşmesi ve düşük sıcaklıkların uzun bir süre devam etmesi	
Yer kabuğunun bir parçasının yer çekiminin etkisiyle kütle hâlinde yamaçlardan aşağılara doğru hareket etmesi	

Soru 3

Verilen ekstrem doğa olayı örnekleri ile ekstrem doğa olayı türlerini eşleştiriniz.

1

2003 yılı yazında Avrupa'da hava sıcaklıkları uzunca bir süre mevsim normallerinin üzerinde seyretmiş ve sıcak hava dalgası oluşmuştur.

2

Şubat 2014'te Slovenya'da yaşanan buz fırtınasında tüm yüzeyler birkaç santimetre kalınlığındaki buzlarla örtülmüştür.

3

2013'te bir gök taşı Rusya'nın Chelyabinsk bölgesinde yerden 30 km yukarıda parçalanarak 1.400 kişinin yaralanmasına neden olmuştur.

4

Afrika Kıtası'nda Sahra Çölü'nün güneyi ile savanlar arasında kalan bölge, kuraklık açısından büyük risk altındadır.

5

2010 yılında İzlanda'da buzul altındaki Eyjafjallajökull Yanardağı'nın patlaması sonucu ortaya çıkan kül ve toz bulutu, Avrupa'da hava ulaşımının durmasına sebep olmuştur.

Soru 4

Küresel iklim değişimine neden olan insan faaliyetlerinden üçünü yazınız.

1.

2.

3.

Soru 5

Küresel iklim değişiminin öngörülen sonuçlarına üç örnek yazınız.

1.

2.

3.

Soru 6

Küresel iklim değişikliğinin doğa ve insan üzerindeki etkilerine karşı gerçekleştirilen uluslararası faaliyetleri açıklamalar ile eşleştiriniz.

Açıklama

Birleşmiş Milletlere bağlı Dünya Meteoroloji Örgütü ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından 1988'de iklim değişimine insan etkilerini ve iklim değişiminin risklerini değerlendirmek üzere kurulmuştur.

1992'de Rio'da (Brezilya) imzalanan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi insan kaynaklı iklim değişiminin olumsuz etkilerinin önlenmesi ve sera gazı salınımının düşürülmesini teklif eden uluslararası ilk anlaşmadır.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi çerçevesinde sera gazları salınımını azaltmaya yönelik önlemleri içeren bir anlaşmadır. Başlıca amaçları: Küresel sıcaklık artışının 2 °C altında kalmasını sağlamak, sera gazı salınımını azaltmak, çevreci ve sürdürülebilir ekonomi politikalarına önem vermektir.

Uluslararası Çözüm Arayışları

Kyoto Protokolü

Hükûmetlerarası İklim
Değişikliği Paneli

Paris İklim Anlaşması

Soru 7

Çölleşme; kurak, yarı-kurak iklim bölgelerinde arazinin yağış alma, su tutma kapasitesinin azalması ve doğal bitki örtüsünün tahrip olarak toprak erozyonunun yaşanmasıdır. Çölleşme, toprağın susuzlaşması ve çoraklaşmasıdır.

Çölleşmeyi önlemek için alınabilecek önlemlere beş örnek yazınız.

1.

2.

3.

4.

5.

Soru 8

Aşağıdaki sosyal ve ekonomik özelliklerin hangi yerleşme türlerine ait olduğunu işaretleyerek belirtiniz.

Sosyal ve ekonomik özellikler	Kentsel yerleşme sanayi ve hizmet sektörü	Kırsal yerleşme tarım ve hayvancılık
Gazete, dergi ve kitap okuma oranları yüksektir.		
Sosyal dayanışma daha güçlüdür.		
İmece (işlerin el birliği ile yapılması) usulü yaygındır.		
Tiyatro, sinema, konser gibi kültürel olanaklar fazladır.		
Eğitim, sağlık ve altyapı hizmetleri yetersizdir.		
Mesleki uzmanlaşma vardır.		
Spor alanları ve organizasyonları daha fazladır.		

Soru 9

Bir alanda hızlı kentleşmeden kaynaklanan başlıca sorunlara dört örnek yazınız.

|

1.

2.

3.

4.

Soru 10

Dikey Çiftçilik ile ilgili doğru bilgileri yanındaki alana (✓) işareti ile belirtiniz.

• Ortaya çıkışındaki temel etkenlerden biri küresel gıda ihtiyacının artmasıdır.

• Bu modelle tarımsal üretim şehirlerde daha da artacaktır.

• Bu tarım yönteminin şehirlerde yapılabilmesi için doğal ortam yeterlidir.

• Bu yöntemin uygulandığı binalarda, modern tarım yöntemlerini kullanan ziraat teknikerleri çalışır.

• Bu yöntemde enerjide ve zamanda tasarruf sağlanamaz.

• Bu yöntemle amaçlanan, birim alandan yıl boyu en yüksek verimi ve ürünü elde etmektir.

Soru 11

Ekonomideki değişim unsurlarının zamana göre karşılaştırıldığı tabloda boş bırakılan alanları verilen ifadelerle doldurunuz.

Deęişim Unsuru	Eski Ekonomi	Günümüz ve Geleceęin Ekonomisi
Üretim ve rekabet alanı	Ulusal	
Teknolojiyi belirleyen faktör		Dijitalleşme
Beşerî sermaye		Müşteri merkezli
Sektörel yapı	Tarım ve sanayi sektörü	

İFADELER

Üretim odaklı

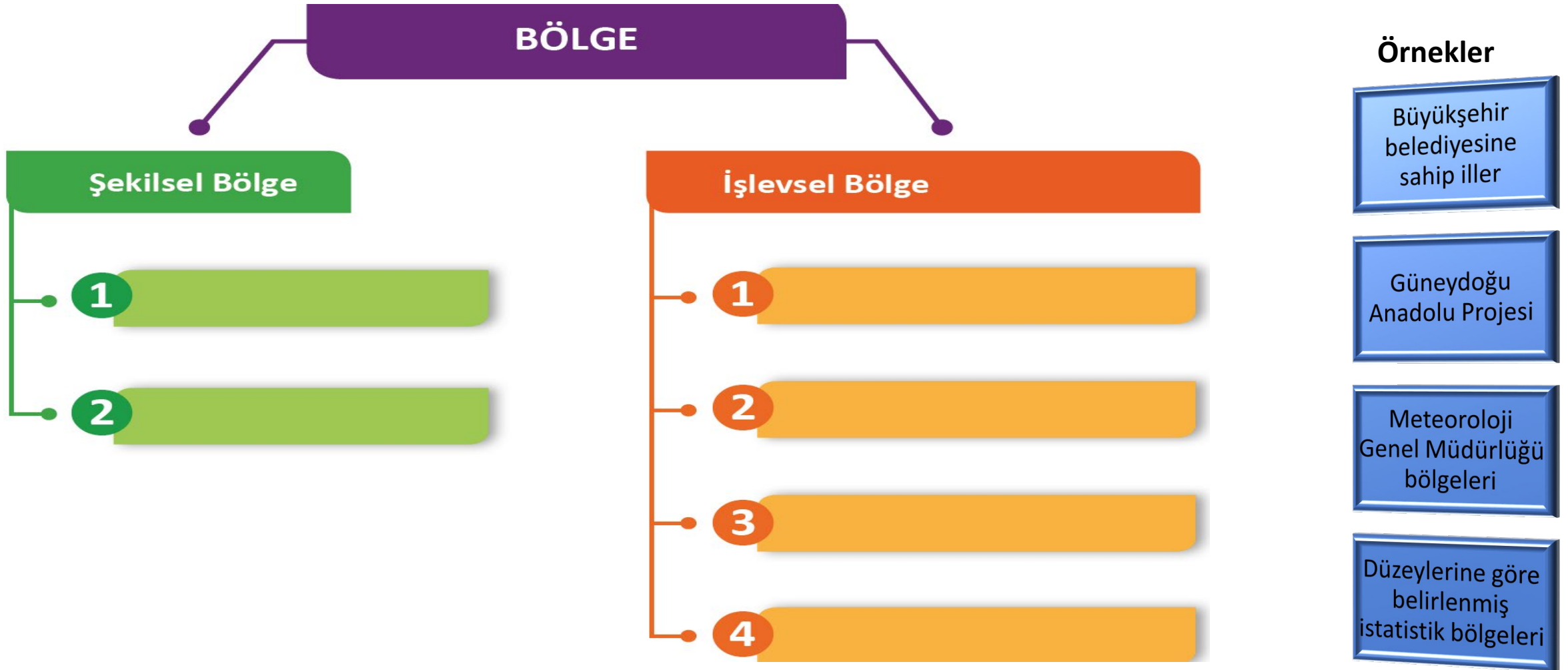
Global

Makineleşme

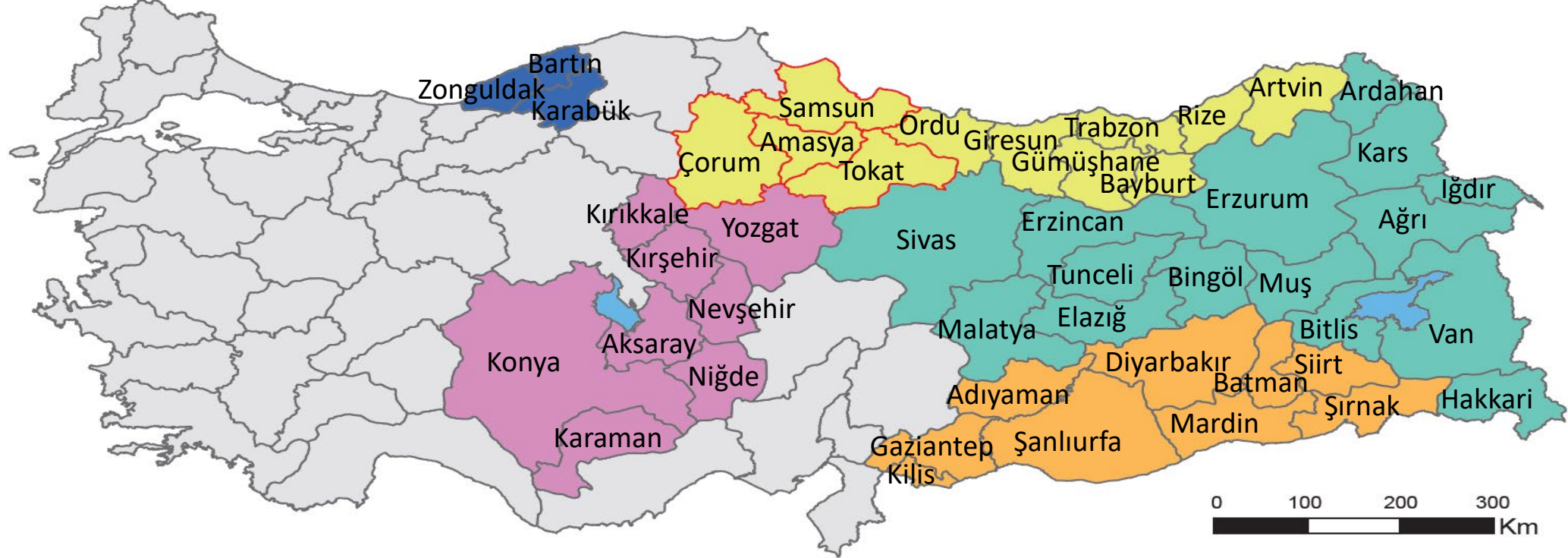
Hizmet sektörü

Soru 12

Verilen şemaya bölge türlerini yazarak, işlevsel bölge türlerini örneklerle eşleştiriniz.

Soru 13 Türkiye'deki bölgesel kalkınma projelerini, verilen renklerin yanına yazınız.

Soru 14 Türkiye'deki bölgesel kalkınma projelerine ait bilgileri projelerle eşleştiriniz.

1970'lerde sulama ve hidroelektrik enerji üretimi amaçlı bir proje olarak başlamıştır. Daha sonra gelişerek sosyoekonomik şartları iyileştirmeyi hedefleyen proje, Türkiye'nin ilk bölgesel kalkınma projesidir.

Amacı, bölgenin sosyokültürel gelişimini sağlamak ve ekonomik yapıyı güçlendirmek olan Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat, Amasya, Çorum ve Trabzon illerini kapsayan projedir.

Gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe verimlilik ve katma değeri artırmak, kişi başına düşen geliri artırıp bölgeler arasındaki ekonomik farklılıkları azaltmak ve bölge dışına göçü azaltmayı amaçlayan Türkiye'nin en çok sayıda iline sahip projedir.

Doğu Anadolu Projesi

Konya Ovası Projesi

Doğu Karadeniz Projesi

Güneydoğu Anadolu Projesi

Soru 15

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Jeolojik ve jeomorfolojik kökenli ekstrem doğa olayları ortaya çıkardığı sonuçlar nedeniyle doğal ve beşerî süreçlerin işleyişini önemli oranda etkilemektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu türdeki ekstrem olaylar ve sonuçlarından biri değildir?

- A) Buz fırtınalarının enerji nakil hatlarına zarar vermesi
- B) Tsunamilerin çok sayıda can ve mal kaybına neden olması
- C) Volkanlarla püsküren küllerin hava ulaşımını engellemesi
- D) Depremlerin yerleşmeleri tahrip etmesi
- E) Kütle hareketlerinin kara yolu ulaşımını engellemesi

Soru 16

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Nüfusun fazla, sanayi ve hizmet sektörünün ağırlıkta olduğu kentlerde yaşayanlar; kentin sıkıcı yaşamından kurtulmak, eğlenmek, dinlenmek ve kendilerini geliştirmek amacıyla çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabilirler.

Bu faaliyetlere;

- I. boş zamanlarında sanatsal veya sportif etkinliklere katılmaları,
- II. zorunlu çalışma zamanlarının dışında daha fazla gelir için ek işler yapmaları,
- III. kendini geliştirmek isteyenlerin beceri ve hobi kurslarına devam etmeleri

durumlarından hangileri örnek gösterilemez?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
- D) I ve II   E) II ve III

Soru 17

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Tarıma dayalı ekonominin ön planda olduğu Doğu Anadolu'da; çok parçalı tarım alanlarının, düşük verimliliğin, iklime bağlı olarak özellikle ulaşım hizmetlerinde sorunlar yaşanmasının ve kırsal kesimin pazar ekonomisi ile bütünleşememesinin önüne geçmek için Doğu Anadolu Projesi geliştirilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu kalkınma projesinin temel amaçlarından biri değildir?

- A) Kentleşme, altyapı ve çevre sorunlarını azaltmak
- B) Tarım ve hayvancılık sektöründe verim ve gelir artışı sağlamak
- C) Bölge dışına göçü azaltmak ve göçlere bağlı olarak gelişen sorunları en aza indirmek
- D) Bölge halkının refah seviyesini yükseltip bölgeler arası dengesizliği azaltmak
- E) Bölgede ağır sanayiye bağlı bir ekonomiye geçiş yapmak

Soru 18

2021-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

Volkanik faaliyetler; dar bir alanı etkileyebileceği gibi dünyanın tamamını etkileyebilecek boyutta, doğal ve beşerî yaşamda doğrudan veya dolaylı önemli değişimler meydana getirebilir.

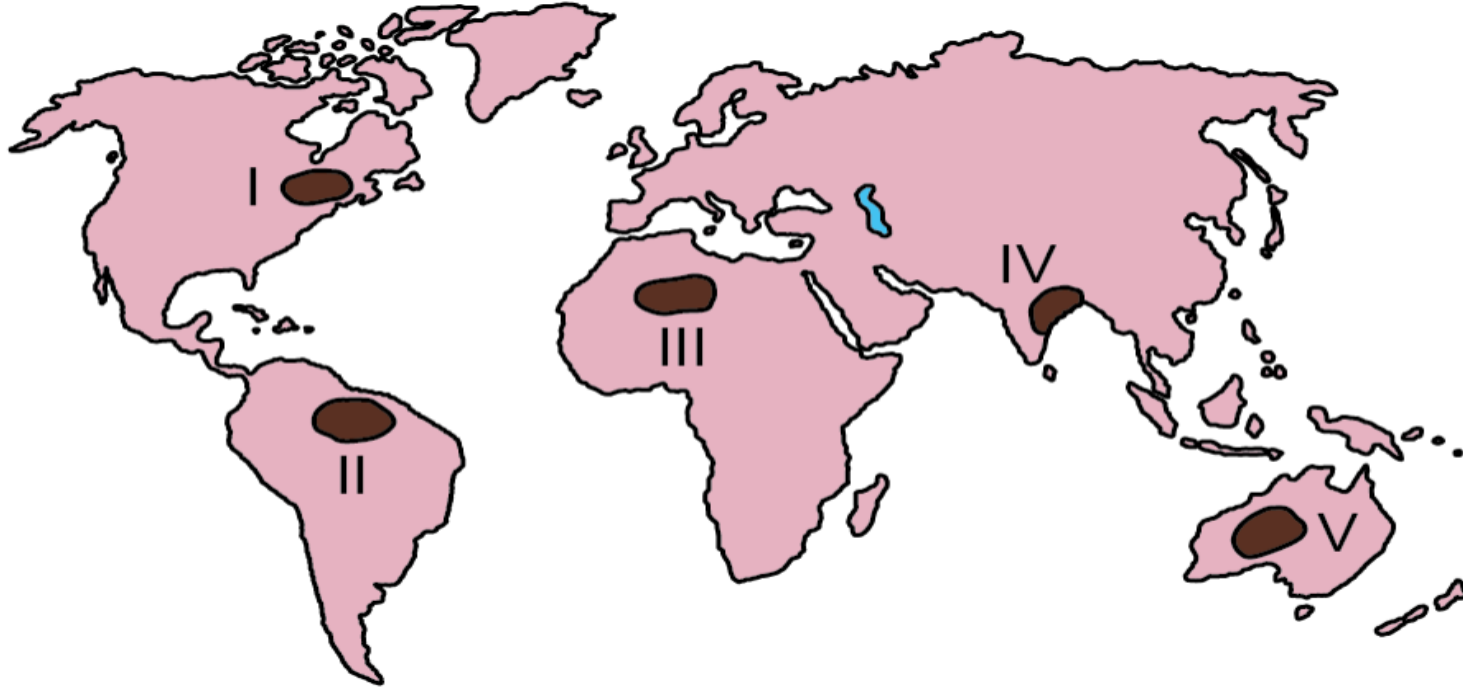
Aşağıdakilerden hangisi bu faaliyetlerin yaşanmasıyla doğrudan meydana gelebilecek olaylardan biri değildir?

- A) Göçe neden olabilmeleri
- B) Deprem oluşturabilmeleri
- C) Tsunami oluşturabilmeleri
- D) Erozyona neden olabilmeleri
- E) Heyelan meydana getirebilmeleri

Soru 19

2018-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak koyu renkle gösterilmiştir.

Bu alanların hangilerinde kuraklık, ekstrem bir doğa olayı olarak değerlendirilemez?

- A) I ve II   B) II ve IV   C) II ve V   D) III ve IV   E) III ve V

Soru 20

2018-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

- I. Sağlık hizmetlerinin yetersizliği
- II. Barınma olanaklarının yetersizliği
- III. Kültürel faaliyetlerin yetersizliđi

Yukarıdakilerden hangileri, sanayileşmenin etkisiyle hızla gelişen şehirlere göç eden insanların karşılaşılabilecekleri yaşamsal sorunlar arasında yer almaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

Soru 21

2018-AYT/Sosyal Bilimler-2

İnsan faaliyetlerine bağlı olarak doğal sistemlerdeki bazı değişimler gelecekte birçok olumsuz durumun ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Buna göre;

- I. küresel ısınmaya bağlı olarak buzulların hızla erimesi,
- II. artan nüfusa bağlı olarak yerleşmelerin dikey yönlü büyümesi,
- III. orman alanlarının hızla yok edilmesi,
- IV. gelişen teknolojiye bağlı yeni araçların yapılması

faaliyetlerinden hangileri bu olumsuz durumlara daha fazla neden olacaktır?

- A) I ve II   B) I ve III   C) II ve III   D) II ve IV   E) III ve IV

Soru 22

2018-AYT/Sosyal Bilimler-2

Güneydoğu Anadolu Projesi ile Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde kurulacak barajlarla tarım alanlarının sulanması ve hidroelektrik üretimi hedeflenmiştir. Günümüzde projenin büyük bir bölümü tamamlanmış ve bölge ekonomisindeki etkileri görülmeye başlanmıştır.

Bu proje, bölge ekonomisinde aşağıdaki sektörlerden hangisini daha az etkilemiştir?

- A) Sanayi
- B) Ulaşım
- C) Enerji
- D) Tarım
- E) Turizm

Soru 23

2018-AYT/Sosyal Bilimler-2

Son yıllarda yeryüzünde;

- I. göl alanlarının küçülmesi,
- II. bitkilerin erken çiçek açması,
- III. göçmen kuşların göç dönemlerinin değişmesi,
- IV. ilkbaharın erken gelmesi, sonbaharın gecikmesi

gibi çevre sorunları daha sık yaşanmaya başlanmıştır.

Bu sorunların temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya nüfusunun artması
- B) Tarım ilacı kullanımının artması
- C) Atmosferdeki sera etkisinin artması
- D) Çok sayıda hidroelektrik santral kurulması
- E) Yeni maden yataklarının işletmeye açılması

Soru 24

2019-AYT/Sosyal Bilimler-2

İnsan etkisine bağılı olarak doğal sistemlerde meydana gelen değişimler bütün canlı yaşamını ciddi oranda etkiler. Bu etkinin artarak devam etmesi hâlinde doğal sistemlerde geri dönölmez sorunların yaşanacağı öngörülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisinin devam etmesi durumunda gelecekte bu sorunlar daha fazla ortaya çıkacaktır?

- A) Enerji üretiminde fosil kaynakların kullanımının teşvik edilmesi
- B) İhtiyaç duyulduğu kadar tüketim yapılarak israfın önlenmesi
- C) Enerji verimliliği yüksek teknolojilere geçilerek enerji tasarrufunun sağlanması
- D) Mevcut ormanların korunması ve ağaçlandırma faaliyetlerinin artırılması
- E) Atıkların geri dönüştürülerek tekrar kullanımının sağlanması